

beroepen werden uitgeoefend. Schoenmaker en colporteur van staatsloten mochten niet in één hand zijn. Hoewel hij de verkoop van staatsloten als een hobby zag en niet als een beroep, moest hij toch kiezen. De staatsloten werden toen opgegeven, maar daar was hij wel boos en teleurgesteld over. Op 8 februari 1968 overlijdt Jo Werneke. Enkele dagen later wordt hij begraven op de Rooms Katholieke begraaf-

plaats aan de Kerklaan te Loenersloot. Zo kwam er na 120 jaar een einde aan drie generaties Werneke die als geen ander op vakbekwame wijze schoeisel gemaakt en hersteld hadden voor talloos veel mensen uit Baambrugge en omgeving.

Helena Maria Werneke-Post blijft wonen in het huis aan de Rijksstraatweg. Zij overlijdt op 29 januari 1993, negenentachtig jaar oud en wordt begraven

op de Rooms Katholieke begraafplaats in haar geboortedorp Abcoude. Samen kregen zij zes kinderen, vier dochters en twee zonen. Eén van de zonen is in 1947 op jeugdige leeftijd overleden na een ongeluk bij de brug van Baambrugge.

Harrie Hoogenhout

(met dank aan Corry, Elly, Trees, Lenie en Koos Werneke)

Hoolendregt wordt eerste woning

In de beide voorgaande afleveringen van deze kroniek heb ik U deelgenoot gemaakt van de verwickelingen waartoe het bezit van kapitalen ook in de 17de en 18de eeuw kon leiden. Veel is er sindsdien niet veranderd, behalve dat de gang der gebeurtenissen thans veelal minder pregnant uit de archieven naar voren zal komen.

Hoe het ook zij, met de verkoop van Hoolendregt in 1751 werd deze affaire definitief afgesloten. Bovendien kwam de buitenplaats in handen van een Amsterdammer, die het niet langer als buitenverblijf ging benutten, maar er daadwerkelijk ging wonen, een situatie, die tot 1819 zou voortduren.

Andries Kretsman, een koopman uit Amsterdam, die aanvankelijk in de Warmoesstraat, het derde huis van de Annastraat bewoonde, trok zich uit de zaken terug en zocht zich een plaats in de gemeenschap van Abcoude. Dit gelukte hem wonderwel: reeds twee jaar later werd hij vermeld als diaken van de Kerke tot Abcoude en in 1756 blijkt hij tot schepen van het Gerecht Abcoude-Proosdy te zijn verkozen. Helaas overleed in datzelfde jaar '56 zijn echt-

genote zonder hem kinderen na te laten. Dit was aanleiding om zijn testament te herzien, waartoe hij een jaar later overging bij de Abcoude notaris Tredee. Hij blijkt wel bij kas te zijn geweest. Het meest opvallend in dit testament is het legaat van Fl. 15.250,- dat hij toekent aan een nichtje van zijn overleden vrouw, dat dan bij hem in huis woont, aan welk legaat hij nog zijn huisraad toevoegt. Kennelijk bestierde zij toen de huishouding voor hem.

Aan zijn broer legateerde hij zijn huis in de Warmoesstraat. Zijn overige eigendommen zouden gelijkelijk over zijn broer en zijn beide zusters moeten worden verdeeld.

Slechts een half jaar later moest hij dit testament herroepen omdat, zoals notaris Tredee vermeldt, hij staat te

trouwen met Anna Elisabeth Charlotte Weitzel. Deze dame was een nog ongehuwde dochter van Carel Frederik Maurits Weitzel, professor te Steinfort bij Munster.

Reeds eerder verscheen haar naam in de archieven van het Gerecht, des zomers in Abcoude verblijf houdende, en ook zorgend voor een oude dame die, gezien haar geestgesteldheid, verzorgd en bewaakt moest worden.

In het, bij gelegenheid van het tweede huwelijk van Andries nieuw opgestelde, testament werd vastgelegd dat de bruid, bij onverhoopt overlijden van Andries, een douarie van Fl. 14.000,- zou genieten. Het legaat voor het nichtje van zijn eerste vrouw werd bij die gelegenheid teruggebracht tot Fl. 8.000,- Tot voogden over eventuele kinderen spruitend uit dit nieuwe huwelijk wer-

den aangewezen: Engel Cretsman, broeder van de bruidegom, Johannes Hendricus Godefridus Weitzel, broeder van de bruid, alsmede Cornelis van Leyen, allen Amsterdam woonachtig.

Het in februari 1758 gesloten huwelijk duurde helaas niet lang: reeds op 14 april 1760 overleed Andries, zijn vrouw achterlatende met twee kleine kindertjes. Pas een vijftal jaren later, in 1765 en 1766, stelde de weduwe orde op zaken: Cornelis van Leyen, destijds aangewezen als voogd over de kinderen, was inmiddels overleden. In zijn plaats werd Hendrik Meyssenheym Dirksz., haar behuwdbroeder, aangewezen. Een van de andere voogden moest een jaar later wegens overlijden worden vervangen, waarvoor de weduwe haar neef Jan Hagen aanzocht. Overlijden was er tevens de oorzaak van dat het legaat aan het nichtje van Andries' eerste echtgenote kwam te vervallen; zij was "deeser weereld aflijvig" geworden. Wanneer Anna dan zelf eind 1766 ziek te bedde ligt, voegt zij aan de genoemde voogden nog Willem de Ruyter, haar goede bekende, toe. Willem de Ruyter was reeds aan aantal jaren in Abcoude als chirurgijn gevestigd. Ook komt het tot een definitieve scheiding van de boedel van haar overleden echtgenoot, Andries Kretsman; in de douarie van Fl. 14.000,- werd voorzien door toedeling van twee huizen op de Herengracht, beide in het oudste deel van de Herengracht, namelijk één nabij de Blauwburgwal alsmede één nabij de Oude Lelystraat. De beide

genoemde huizen werden in deze boedelscheiding gewaardeerd op Fl. 8.000,-, doch van het huis nabij de Oude Lelystraat moest zij de eigendom delen met de broer van Andries: Engel Cretsman. Tezamen met de hofstede Hoolendregt, door schout en schepenen van Abcoude-Proosd, zonder de immers verkochte landerijen geëstimeert (getaxeerd) op Fl. 3.000,- alsmede het huisraad, gewaardeerd op Fl. 1.000,-, vertegenwoordigde e.e.a. een waarde van Fl. 16.000,-. Hiervan werd de door Anna Weitzel bij aangaan van het huwelijk ingebrachte Fl. 2.000,- afgetrokken, zodat Fl. 14.000,- overbleef, hetgeen de overeengekomen douarie uitmaakte. Alle overige onroerende goederen, die niet nader werden gespecificeerd, alsmede 13 obligaties, welke tezamen werden gewaardeerd op Fl. 19.250,-, werden toegewezen aan de voogden, zulks ten behoeve van de beide kinderen: Engelbertus Andries Frederik en Helena Johanna Kretsman, op dat moment respectievelijk 7 en 5 jaar oud. In 1780 ging de chirurgijn Willem de Ruyter voor zijn echtgenote over tot de verkoop van Hoolendregt. Wellicht zijn de kinderen dan, hoewel nog geen 25 jaar, elders gaan wonen. Bij de registratie van de verkoop is de omschrijving van Hoolendregt nog dezelfde als in 1766: een hofstede met syn heerenhuisinge en verdere getimmerten, (alleen werd nu expliciet ook 'een steene koepel' vermeld), erf, thuyne, bepotingen en beplantingen met de beelden, pedestallen, ornamenten en cieraaden. Item een moestuyn en terras tegen

over de hofstede. Over het bouwjaar van de stenen koepel viel geen indicatie uit de archivalia te verkrijgen. Deze stond niet aan de Angstel, zoals bij vrijwel alle bij de buitenplaatsen behorende koepels, maar aan het einde van de tuin en kan zeer wel door Jan le Breton van Doeswerff of Andries Kretsman zijn geïnitieerd.

Met de verkoop in 1780 ving een periode aan die tot 1819 duurde, waarbij Hoolendregt vijf maal van eigenaar wisselde, doch steeds opnieuw in handen kwam van personen die de oude buitenplaats als eerste woning benutten. De verkoop is dan meestal het gevolg van overlijden. Alleen bij de laatste van deze eigendomswisselingen komt Hoolendregt in handen van iemand, die er niet zelf ging wonen maar zijn nieuwe bezit wenste te gaan exploiteren: Pieter Kleijn, die dan op Reygersbosch onder Ouder Amstel woont. Intussen is in 1819 de periode, waarin vele van de destijds langs de Angstel aanwezige buitenhuizen om economische redenen zijn gesloopt, vrijwel voorbij. Het lijkt er op, dat de meerdere gebruiksmogelijkheden naast wonen, die dit zeven traveën brede huis bood, dit buitenhuis voor de slopershamer hebben gespaard.

Over de persoon van Pieter Kleijn en de verdere lotgevalen van het oorspronkelijk zo fraaie huis zult U in aflevering 20 van deze kroniek nader worden geïnformeerd.

*Dick Slebos.
Abcoude 2005.*